

LEXNOVA NYHETER

Oenig kammarrätt: Brottsvinster från ”HP-hjälpen” kan beskattas

Publicerad

12 MAR 2024

Praxis om inkomstbeskattning av brottsvinster spretar men utvecklingen har gått mot att brottslig verksamhet ska bedömas på samma sätt som laglig verksamhet. Kammarrättens majoritet anser därför att två av huvudmännen bakom den olagliga ”HP-hjälpen” ska inkomstbeskattas. Kammarrättspresidenten håller inte med.

Tre huvudmän dömdes i Göta hovrätt i december 2021 till långa fängelsestraff för sin inblandning i en liga som organiserat fusk på högskoleprovet under åren 2015-2018.

Verksamheten, som kallades ”HP-hjälpen”, möjliggjorde ett avancerat fusk i samband med de nationella högskoleprovskrivningarna. De provskrivare som betalade ligan fick tillgång till en mycket liten hörselsnäcka där de på plats i provsalen fick del av de rätta svaren till provet. Verksamheten marknadsfördes på nätet med bland annat säljbrev och prislistor och omsatte miljonbelopp.

Blendow Lexnova har tidigare rapporterat om en dom från Kammarrätten i Göteborg, [där det slogs fast att en av männen skulle beskattas för sin del i verksamheten](#).

Skatteverket beslutade i december 2018 att de två övriga huvudmännen skulle betala ytterligare inkomstskatt och moms på grund av oredovisade inkomster från HP-hjälpen för beskattningsåren 2015-2017. Männerna påfördes även arbetsgivaravgifter och avdragen skatt att betala.

Efter överklagande från männen valde Förvaltningsrätten i Linköping att upphäva besluten.

Vad först gäller frågan om moms framgår det av EU-domstolens praxis att en olaglig verksamhet som inte konkurrerar med en laglig verksamhet undantas från beskattning. Tvärtom gäller att en olaglig verksamhet som konkurrerar med en laglig verksamhet är momspliktig.

Det förekommer visserligen lagliga verksamheter som syftar till att förbättra provskrivares resultat. Förvaltningsrätten ansåg dock att en sådan tjänst är väsensskild från den verksamhet som HP-hjälpen

bedrivit.

”Förvaltningsrätten har vid denna bedömning särskilt beaktat att de legala tjänster som erbjuds på marknaden kräver en betydande egen arbetsinsats från kunderna, inte utlovar ett visst resultat samt bygger på att förbättra kundens egna möjligheter att nå en god prestationsnivå”, skrev domstolen.

Skatteverket hade alltså inte haft fog för att påföra männen ytterligare moms.

Domstolen tog därefter ställning till frågan om inkomstbeskattning. Högsta förvaltningsdomstolen har i RÅ 1991 ref. 6 uttalat att brottslig verksamhet som huvudregel inte är skattepliktig, med undantag för om den ingår som i ett led i en legal verksamhet.

Förvaltningsrätten konstaterade här att verksamheten som helhet har varit olaglig och att det därför saknas skäl att göra undantag från huvudregeln. Av samma skäl gjordes motsvarande bedömning beträffande arbetsgivaravgifter och avdragen skatt.

Sammantaget skulle alltså Skatteverkets beslut upphävas.

Enligt Kammarrätten i Jönköping är praxis på området inte entydig. RÅ 1991 ref. 6, som förvaltningsrätten har hänvisat till, gällde lagstiftning som numera är upphävd. Dessutom har Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, i senare avgöranden – bland annat HFD 2011 ref. 80 – ansett att även inkomster från brottslig verksamhet kan beskattas. 2011 års avgörande gällde en verksamhet som uteslutande grundade sig på brott och som inte hade kunnat bedrivas i lagliga former.

Sammantaget anser kammarrätten att det inte finns några hinder mot att beskatta en verksamhet enbart på den grunden att verksamheten är olaglig. Det var således fel att upphäva Skatteverkets beslut i inkomstskattedelen med den motiveringen. Samma bedömning görs beträffande arbetsgivaravgifter och avdrag.

I momsdelen instämmer dock kammarrätten i förvaltningsrättens resonemang. Domstolen anser att det är uteslutet att genomsnittskonsumerten skulle ha stått och vägt mellan HP-hjälpen och lagliga provhjälpalternativ. Förvaltningsrättens dom ska alltså inte ändras i den delen, men i övrigt upphävs avgörandet. Målen återförvisas i upphävda delar till förvaltningsrätten för ny prövning.

Kammarrättspresidenten är skiljaktig i frågorna om inkomstbeskattning, arbetsgivaravgifter och avdrag och vill fastställa förvaltningsrättens domar. Till skillnad från majoriteten anser hon att 1991 års rättsfall fortfarande är vägledande för bedömningen. Eftersom HP-hjälpen inte har utgjort ett led i en legal verksamhet anser hon att intäkterna från verksamheten inte kan beskattas. I momsdelen gör dock den skiljaktiga samma bedömning som majoriteten.

Karl Engstrand

Instans: Kammarrätterna

Rättsområden: [Övrig affärsjuridik](#), [Övrig arbetsrätt](#), [Ekobrott](#), [Fri rörlighet](#), [Skola och utbildning](#), [Mervärdesskatt](#), [Inkomstskatt - individ](#), [Sociala avgifter](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter